

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN ÖZEL BİREY FARKINDALIK ETKİNLİKLERİNİN ETKİLİLİĞİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

TEACHERS AND STUDENTS' VIEWS ON THE “EFFECTIVENESS OF PRIVATE INDIVIDUAL AWARENESS ACTIVITIES” APPLIED TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Süleyman ARSLANTAŞ

sarslantas@erbakan.edu.tr

0000-0002-4989-2893

Bekir BURAL

burall15@gmail.com

Ahmet KURNAZ

akurnaz@erbakan.edu.tr

0000-0003-1134-8689

ÇALIŞMA TÜRÜ: ARAŞTIRMA MAKALESİ

Öz: Ülkemizde gerek 3 Aralık Dünya Engelliler Farkındalık Günü'nde, gerek 21 Mart Down Sendromu Farkındalık Günü'nde gerek 2 Nisan Otizm Farkındalık gününde ve gerekse Mayıs ayında yapılan Engelli Farkındalık Etkinlikleri Haftası kapsamında bir çok etkinlik yürütülmektedir. Bu etkinliklerden birisi de Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen 3 Aralık Dünya Engelliler Farkındalık Günü etkinliğidir. Etkinlikte farklı engel gruplarına yönelik farkındalık etkinlikleri ilkökul öğrencilerine uygulanmıştır. Bu çalışmanın amacı, ilkökul öğrencilerine uygulanan özel birey farkındalık etkinliklerinin etkililiği ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışma, nitel araştırma metodolojisinde gerçekleştirilmiş olup durum çalışması özelliği taşımaktadır. Çalışmanın katılımcıları, Konya merkez ve ilçelerinden 110 sınıf ve branş öğretmeni ile 670 ilkökul öğrencisinden oluşmuştur. Araştırma verileri sabit form anket görüşmesi ile elde edilmiştir. Sabit form anket görüşmesi ile elde edilen veriler, betimsel analiz ile çözümlenmiş, görüşler, yüzdeler ve frekans olarak sunulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitim dersi veya kursu almadıkları, yaklaşık %10'unun önceki yıllarda engelli farkındalık etkinliği yaptığı, yapılacak etkinliklerin faydalı olduğu ve olacağı görüşleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca ilkökul öğrencilerinin fiziksel, zihinsel, görme ve işitme engelleri açısından farkındalık etkinliklerinin anekdot kayıtları, öz değerlendirmeleri ve metaforlar bulguların ortaya konulmasında yararlanılan araçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: 3 Aralık, Farkındalık, Engellilik, ilkökul, Öğretmen.

Abstract: In our country, many activities are carried out on the World Disability Awareness Day on December 3, Down Syndrome Awareness Day on March 21, Autism Awareness Day on April 2 and the Disability Awareness Week held in May. One of these events is December 3, World Disabled Awareness Day, organized by Konya Provincial Directorate of National Education. As an awareness of different disability groups, the activities were applied to primary school students. The aim of the study is to determine the opinions of teachers and students about the effectiveness of private individual awareness activities applied to primary school students. The study was carried out in qualitative research methodology and has the feature of case study. The participants of the study consisted of 110 class and branch teachers, and 670 primary school students from Konya centers and districts. The research data were obtained by fixed form survey interview. The data obtained through the fixed form survey interview were analyzed by descriptive analysis and the opinions were presented as percentage and frequency. As a result of the research, it was revealed that the majority of the teachers with inclusive students in their class did not take any special education lessons or courses, about 10% of them had disabled awareness activities in the previous years, and the activities to be carried out were useful and will be. In addition, anecdotal records, self-evaluations and metaphors of primary school students' awareness activities in terms of physical, mental, visual and hearing impairments are among the tools used to reveal the findings.

Key Words: December 3, Awareness, Disabled, Primary school, Teacher.

Giriş

Engelli kavramı, bireyden ziyade toplum algısı ve yaklaşımları ile ilgilidir. Bireyin hastalık veya özre sahip olması engelli olması demek değildir. Bu hastalık veya engelinden kaynaklanan sebeplerle, yaşamda erişemedikleridir bireyi engelli kılan. Yani engellilik, özel bireylerden çok herhangi bir hastalık veya özre sahip olmayan insanların tutumları ile ilgili bir durumdur. Bireyleri engelsiz kılmak, insanların tutumlarını olumlu hale getirerek kolaylaştırabilir (Akçamete, 2009). Çoğu zaman, çok kolay çözülebilecek iletişim sorunları olumsuz tutumlar sebebiyle çözümsüz hale gelebilmektedir. Farkındalık ve işbirliği etkinlikleri tutumların değişmesinde kullanılabilir toplumun büyük bir katılımının görev aldığı önemli faaliyet alanlarıdır. Bu amaçla birçok engel grubuna yönelik farkındalık günleri oluşturulmuştur. Birleşmiş Milletler'in, 10 Kasım 2011 kararı ile 21 Mart tarihini resmi Dünya Down Sendromu Günü olarak tanınmasının ardından dünya genelinde çeşitli etkinlikler bu genetik farklılığının daha da tanınmasına yardımcı oldu. Farkındalığın '21 Mart' gününde olmasının nedeni, 21.kromozomlarının 2 tane yerine 3 tane olması takvimlerde 21 ve 3 rakamını özel kılıyor(<https://www.bolgegundem.com/>). 1990'lardan bu yana etkinlikler yapılan 2 Nisan otizm farkındalık günü ve Nisan farkındalık ayı Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 2009 yılında 2 Nisan resmi olarak otizm farkındalık günü ilan edilmiştir (MEB, 2016). 3 Aralık tarihi, 1992 yılında Birleşmiş Milletler'in aldığı bir kararla, "Uluslararası Engelliler Günü" ilan edildi. Bu kararın ardından BM İnsan Hakları Komisyonu 5 Mart 1993 tarihinde yayımladığı bir bildiriyle üye ülkeler tarafından 3 Aralık gününün, "engellilerin topluma kazandırılması ve insan haklarının tam ve eşit ölçüde sağlanması" amacıyla tanınmasını istedi. O günden bu yana, 3 Aralık "Dünya Engelliler Günü" olarak kabul edilmiştir (Dillenburger, Jordan, McKerr ve Devine, 2013).

Farkındalık sağlamanın, engelli bireylerin yaşamını kolaylaştırma odaklı olması gerekirken yapılan çalışmaların çoğunluğu, engelli bireylerin rol aldığı farkındalık etkinlikleri ile sınırlı kalmaktadır (Çitil, 2012). Farkındalık, tüm kütüphanelerin engellilerin yararlanacağı veri tabanlarına dönüşmesiyle, imar çalışmalarında basit yasak savma etkinlikleri ile değil de yapının yaşamsal kriteri haline gelmesiyle, kabul eden okul, öğretmen, veli ve öğrenci kitlesi oluşturmakla anlam kazanacaktır. Öğrencilerle yapılacak ve amacına ulaşacak farkındalık etkinlikleri, sadece belli bir kitle için değil gelecekte tüm toplum için farkındalık yaratmanın kısa ve etkili yolu olacaktır. Bireyleri engelsiz kılmak, insanların tutumlarını olumlu hale getirerek kolaylaştırabilir (Olçay Gül, 2012).

Farkındalık etkinliği uygulama hazırlık ve değerlendirme süreci şeklinde planlanmıştır. Önce etkinlik hakkında yönetici ve öğretmen bilgilendirme, materyal ve etkinlik planlarının öğretmenler

için paylaşılması, sonra yeterli sayıda 110 cm çubuk ve göz bandı temini, daha sonra 3 Aralık etkinlik uygulamaları ve son olarak da sürecin organizasyonu ve takibinin nasıl yapılacağına planlanması ile başlamıştır. Etkinliğin sınıf içinde uygulama adımları; ¹Yorumlara müsaade etmeden bir öğrenci sırasından ayağa kaldırır.²Öğretmen, öğrencinin gözlerini kapatarak yerini bulmasını ister.³Hazırlanan videoyu açar ve uyarır, iyi dinleyin, burası çok önemli şeklinde uyarır.Videonun sesini açmaz ve işitme engellilerin hislerini anlamaları istenir.⁴Ek 1 dağıtılır ve okuması istenir.Bu yolla metindeki disleksiye yönelik durumların anlaşılmasına çalışılır.⁵Sonra öğrencilere ne hissettikleri sorulur ve hislerini başat elini kullanmadan yazmaları istenir (ek 2).⁶Açıklama ve tartışma yapılabilir.⁷Ek 3 örnek ifadeleri öğretmen tarafından sesli bir şekilde okunarak diğer kısımların doldurulması istenir (Sınıfımızda bir engelli olsa (araştırılacak etkinliği) kısaca tartışılır).⁸Öz değerlendirme formları doldurulur.

Etkinlikte farklı engel gruplarına yönelik farkındalık etkinlikleri Konya genelinde tüm ilkokul öğrencilerine 2015 yılından bu yana her yıl uygulanmış ve bu doğrultuda öğrencilerden görüşmelerle veriler toplanmıştır. Veri toplanılan gruplardan biride, bu etkinliğin uygulandığı okullardaki öğretmenler olmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Üç Aralık Dünya Engelliler Günü Farkındalık etkinlikler kapsamında ilkokul öğrencilerine uygulanan özel birey farkındalık etkinliklerinin etkililiği ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda önce öğrencilerin demografik özelliklere göre grup tanımlanmaya (Özel eğitim kursu/dersi alma durumu, cinsiyet, kıdem, branş durumları ile öğrencilerin sınıf düzeyi ve cinsiyetleri ifade edilmiş) ve daha sonra aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

¹Öğretmenlerin önceki yıllarda engelli farkındalık etkinliği yapma durumları nasıldır?

² Öğretmenlerin engelli farkındalık etkinliklerinin gerekliliği ile ilgili görüşleri nasıldır?

³Öğretmenlerin ‘3 Aralıkta Başlayıp Hiç Aralık Kalmayınca Kadar’ etkinliğine ilişkin görüş ve eleştirileri nedir?

⁴ Öğretmenlerin 3 Aralıkta uygulanabilecek farklı etkinlik önerileri nelerdir?

⁵ Öğretmenlerin, ilkokul öğrencilerinin engellilik farkındalığı kazanması için işbirliği yapılacak kurumlara ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

⁶Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin ne hissettiklerine dair olumlu görüşlerinin dağılımı nasıldır?

⁷Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin ne hissettiklerine dair olumsuz görüşlerinin dağılımı nasıldır?

⁸Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin *fiziksel* engele yönelik benzetme ve metaforları nelerdir?

⁹ Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin zihinsel engele yönelik benzetme ve metaforları nelerdir?

¹⁰ Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin işitme ve görme engeline yönelik benzetme ve metaforları nelerdir?

¹¹Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin etkinlikte öğrendikleri ile ilgili öz-değerlendirme sonuçlarında öne çıkan ifadeler nelerdir?

¹²Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin etkinlikte öğrendiklerini nerede kullanacağı ile ilgili öz-değerlendirme sonuçlarında öne çıkan ifadeler nelerdir?

¹³Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin etkinlikte öğrendikleri sonucu yeni bir şey geliştirme ile ilgili öz-değerlendirme sonuçlarında öne çıkan ifadeler nelerdir?

¹⁴Uygulanan etkinlik sonrasında ilkokul öğrencilerinin engelliler ile ilgili merak ettikleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışma, nitel araştırma metodolojisinde gerçekleştirilmiş olup durum çalışması özelliği taşımaktadır. Nitel araştırmalar olayların doğal ortamda ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasıdır (Yiğit, 2013). Nitel araştırmalarda yüzde ve frekans gibi betimsel istatistikler kullanılır. İncelenen olay hakkında daha detaylı veri sağlanır. Nitel araştırmalarda görüşme tekniği ile veriler toplanabilir. Durum çalışması bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılmasını kapsayan bütüncül bir nitel araştırma modelidir (Gliner, Morgan ve Leech, 2015; Öztuna Kaplan, 2013: 199). Yani bir duruma ya da olaya ilişkin ortam, bireyler, olaylar gibi etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine yoğunlaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışmanın Katılımcıları

Çalışmanın katılımcıları, Konya ilçelerinden 110 sınıf ve branş öğretmeni ile 670 ilkokul öğrencisidir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri sabit form anket görüşmesi ile elde edilmiştir. Sabit form anket görüşmesi, katılımcıların verdikleri bilgiler arasındaki benzerliği ve farklılığı saptamaktır. Sabit form anket görüşmesinde sorular araştırma sorularının yarı yapılandırılmış görüşme formunda bireylere yöneltilmesini içermektedir.

Veri Analizi

Sabit form anket görüşmesi ile elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir şekilde betimlenir. Yapılan betimlemeler açıklanır ve yorumlanarak bir takım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada ortaya çıkan bulgular, yüzdeler ve frekans olarak tablolar şeklinde sunulmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Katılımcı öğretmen ve öğrencilerin demografik bilgilere göre dağılımı Tablo 1-7’de verilmiştir;

Tablo 1

Görüşülen Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

Branş	N	Yüzde
Eğitim Fakültesi Mezunu	57	%52
Fen Edebiyat Fakültesi Mezunu	24	%22
Diğer Alan Mezunları	29	%26
Toplam	110	%100

Tablo 1’de eğitim fakültesi mezunu 57 kişi (%52’si), fen edebiyat mezunu 24 kişi (%22), diğer alan mezunlarının 29 kişi (%26) olduğu görülmüştür. Eğitim fakültesi mezunları içerisinde sınıf, fen bilgisi ve matematik öğretmenleri yer alırken; fen edebiyat fakültesi mezunları içerisinde tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji gibi alan mezunlarının olduğu; diğer alan mezunları ifadesi ise sanat tarihi, ziraat fakültesi, basın yayın gibi bölümler kastedilmektedir.

Tablo 2

Görüşülen Öğretmenlerin Kıdemlere Göre Dağılımı

Kıdem	N	Yüzde
0-10 yıl	3	%3
11-20 yıl	67	%60
21-30 yıl	37	%34

31 ve üst	3	%3
Toplam	110	%100

Tablo 2’de 0-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 3 kişi (%3), 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 67 kişi (%60), 21-30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 37 kişi (%34), 31 ve üst yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 3 kişi (%3) olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin %94’lük büyük bir kısmının 11 yıl ile 30 aralığında bir kıdeme sahip olması açısından gerek kendisi tarafından gerekse diğer öğretmenler tarafından uygulanan özel birey farkındalık etkinlikleri için yeterli gözlem fırsatı edindikleri düşünülebilir.

Tablo 3

Görüşülen Öğretmenlerin Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olma Durumuna Göre Dağılımı

Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olma Durumu	N	Yüzde
Yok	70	%63
Var	40	%37
Toplam	110	%100

Tablo 3’te sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin 40 kişi (%37), sınıfında kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenlerin 70 kişi (%63) olduğu görülmüştür. Görüşülen öğretmenlerin sınıflarında 1-7 arası kaynaştırma öğrencisi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4

Görüşülen Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	Yüzde
Kadın	61	%55
Erkek	49	%45
Toplam	110	%100

Tablo 4’te görüşülen öğretmenlerin 61’inin (%55) kadın, 49’unun (%45) erkek olduğu görülmüştür. Bu durum meslekte olan öğretmenlerin cinsiyet dağılımı ile benzer olarak katılımcı grubunun temsiline dikkat edildiğine kanıt olarak gösterilebilir. Ülke genelindeki dağılımda %43 erkek %57 kadın şeklindedir.

Tablo 5

Görüşülen Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Alma Durumuna Göre Dağılımı

Özel Eğitim Dersi Alma Durumu	N	Yüzde
Aldı	25	%23
Almadı	85	%77
Toplam	110	%100

Tablo 5’te 25 kişinin (%23) özel eğitim dersi aldığı, 85 kişinin (%77) özel eğitim dersi almadığı görülmüştür. Ders alanların bir kısmının lisans bir kısmının da tezsiz yüksek lisans mezunu olduğu

görülmüştür. Ülke genelindeki öğretmenlerin çok büyük bir kısmı özel eğitim alanında meslek öncesi ve meslek içi eğitim almadığı istatistiklerine uygun bir katılımcı göstergesi durumundadır.

Tablo 6

Görüşülen Öğretmenlerin Özel Eğitim Kursu Alma Durumuna Göre Dağılımı

Özel Eğitim Kursu Alma Durumu	N	Yüzde
Aldı	30	%27
Almadı	80	%73
Toplam	110	%100

Tablo 6'da 30 kişinin (%27) özel eğitim kursu aldığı, 80 kişinin (%73) özel kursu almadığı görülmüştür. Öğretmenlerin %8'i hem ders hem kurs alırken, %68'i ne ders ne de kurs almıştır. Bu istatistik temelinde gerek hizmet içi gerek hayat boyu öğrenme kapsamında diğer alanlarda kursların yaygınlaştığı ve bu oranın önümüzdeki dönemde değişeceği tahmin edilmektedir.

Tablo 7

Katılımcı İlkokul Öğrencilerin Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Cinsiyet		N
	K	E	
1.	77	64	141
2.	88	92	180
3.	86	80	166
4.	95	88	183
Toplam	346	324	670

Tablo 7'de 1. sınıf öğrencilerinin 77 kız ve 64 erkek olmak üzere 141 öğrenciden oluştuğu, 2. Sınıf öğrencilerinin 88 kız ve 92 erkek olmak üzere 180 öğrenciden oluştuğu, 3. Sınıf öğrencilerinin 86 kız ve 80 erkek olmak üzere toplam 166 öğrenciden oluştuğu ve 4. Sınıf öğrencilerinin 95 kız ve 88 erkek olmak üzere toplam 183 öğrenciden oluştuğu görülmüştür. Katılımcı öğrencilerin 346'sı kız 324'ü erkek olmak üzere toplamda 670 öğrenci olduğu görülmektedir.

Araştırma sorularına yönelik bulgular;

Tablo 8

Görüşülen Öğretmenlerin Önceki Yıllarda Farkındalık Etkinliği Yapma Durumuna Göre Dağılımı ve Görüşleri

Önceki Yıllarda Farkındalık Etkinliği Yapma Durumu	N	Yüzde
Yaptı	13	%12
Yapmadı	97	%88
Görüşler	110	%100
Konusu gelince, konu üzerine konuştum	7	%6
Drama ve rol oynama şeklinde yapmıştım	4	%4
Kamu spotu izlettim	2	%2

Görme engeli için yapmıştım	1	% 1
-----------------------------	---	-----

Tablo 8’de görüşülen öğretmenlerin önceki yıllarda farkındalık etkinliği yapma durumuna göre dağılımı ve görüşleri değerlendirildiğinde; 13 kişinin (%12) farkındalık etkinliği yaptığı 97 kişinin (%88) farkındalık etkinliği yapmadığı görülmüştür. Önceki yıllarda farkındalık etkinliğini yapan 13 kişinin; 7 si (%6) farkındalık etkinliği konusu üzerinde konuştuğu, 4 kişinin (%4) drama ve rol şeklinde farkındalık etkinliği yaptığı, 2 kişinin (%2) kamu spotu izlettirdiği, 1 kişinin (%1) görme engeli için farkındalık etkinliği yaptığı görülmüştür.

Tablo 9

Görüşülen Öğretmenlerin Farkındalık Etkinliğinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Farkındalık Etkinliklerinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	N	Yüzde
Gerekli	110	% 100
Gereksiz	0	% 0
<u>Görüşler (Niçin?)</u>		
Empatiyi artırıyor	34	% 31
Toplumsal duyarlık ve kabul artırıyor	33	% 30
Bilinçli çocuklar yetişiyor	8	% 8
Engellilerin yaşam kalitesi artırıyor	2	% 2
Görmezden gelmek doğru olmaz	1	% 1
Yetişkinlere daha çok lazım	1	% 1

Tablo 9’da öğretmenlerin 34’ü (%31) empatiyi arttırdığını, öğretmenlerin 33’ü (%30) toplumsal duyarlılık ve kabulü artırdığını, öğretmenlerin 8’u (%8) bilinçli çocuklar yetişiyor görüşünde, öğretmenlerin 2’si (%2) si engellilerin yaşam kalitesi artırıyor düşüncesinde öğretmenlerin 1 i (%1) görmezden gelmek doğru olmaz görüşünde, öğretmenlerin 1’ i (%1) yetişkinlere daha çok lazım şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Bir öğretmen, “Çocuklar acımasız olabiliyor”, “Gözleri bağlı sırasını ararken ‘ya gerçek olsaydı?’ sorusu ile irkildiler şeklinde görüş belirtmiştir.

Tablo 10

Görüşülen Öğretmenlerin “3 Aralıkta Başlayıp Hiç Aralık Kalmayınca Kadar” Etkinliğine İlişkin Görüş ve Eleştirileri

3 Aralıkta Başlayıp Hiç Aralık Kalmayınca Kadar, Etkinliğine İlişkin Görüş ve Eleştirileri	N	Yüzde
Güzel ve yararlı	17	% 16
Sorun yok	15	% 14
Yaygınlaşmalı	13	% 12
Süre yetersiz	13	% 12
Öğrenci seviyesinin üzerinde	8	% 8
Etkinlik hakkında uygulamalı bilgi verilebilir	6	% 6

Somutlaştı	6	%6
Yıl içine yayılmalı	5	%5
Çeşitlenmeli	2	%2
Her sınıf düzeyi için ayrı etkinlik olmalı	2	%2

Tablo 10’da görüşülen öğretmenlerin 3 Aralık özel birey farkındalık etkinliğine ilişkin görüşlerinde, 17 (%16) öğretmen 'güzel ve yararlı' etkinlik olduğu görüşünderken, 15 öğretmen (%14), bir sorun yok şeklinde görüş geliştirmiştir. Yaygınlaştırılması gerektiği, etkinliğin iyi fakat sürenin yetersiz olduğu görüşleri 13 (%12) öğretmen tarafından dile getirilmiş, sekiz öğretmen ise bu etkinliğin uygulanmasında belirlenen sürenin yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Etkinlik türünün çeşitlenmesi, etkinlik hedef kitlesinin çeşitlenmesi ve zamanlamanın manidar olduğu görüşleri de dile getirilen diğer ifadeler olmuştur.

Tablo 11

Görüşülen Öğretmenlerin 3 Aralıkta Uygulanabilecek Farklı Etkinlik Önerilerine İlişkin Görüş ve Önerileri

3 Aralıkta Uygulanabilecek Farklı Etkinlik Önerilerine İlişkin Görüş ve Önerileri	N (110)	Yüzde
Engelli misafirler ağırlanabilir (Başarı hikâyeleri)	27	%25
Film ve tiyatro gösterileri olabilir	16	%15
Topluma açık alanlarda empati etkinlikleri yapılabilir	8	%8
Eksikler giderilmeden faydasız.	5	%5
Kardeşlik etkinlikleri yapılabilir	3	%3
Aile eğitimleri yapılabilir	2	%2
Tersine kaynaştırmalar olabilir.	1	%1
Engellilere sormak lazım	1	%1

Tablo 11’de 27 öğretmen (%25) 'Engelli misafirler ağırlanabilir ' görüşünde, 16 öğretmen (%15) ' Film ve tiyatro gösterileri olabilir ' önerisinde bulundu, 8 öğretmen (%8)' topluma açık alanlarda empati etkinliği yapılabilir' şeklinde öneride bulunduğu, 5 öğretmen (%5) ise 'Eksikler giderilmeden faydasız ' olacağı görüşünde, 3 öğretmen (%3) ü ' kardeşlik etkinlikleri yapılsın ' önerisinde bulundu, 2 öğretmen (%2) 'Aile eğitimi yapılabilir ' şeklinde öneride bulundu, 1 Öğretmen (%1) tersine kaynaştırmalar olabilir şeklinde önerisini belirtirken, 1 öğretmen (%1) Engellilere sormak lazım görüşünde düşüncelerini belirtmişlerdir.

Tablo 12

Görüşülen Öğretmenlerin Çocukların Engellilik Farkındalığı Kazanması İçin İşbirliği Yapılacak Kurumlara İlişkin Görüş ve Önerileri

Çocukların Engellilik Farkındalığı Kazanması İçin İşbirliği Yapılacak Kurumlara İlişkin Görüş ve Önerileri	N	Yüzde
Okullar	24	%22
Herkes	22	%20
STK'lar	20	%18
Belediyeler	17	%16
Diğer kamu kuruluşları	13	%12
Aileler	11	%10
Diğer	8	%8

Tablo 12’de 24 öğretmenin (%22) okulla, 22 öğretmen herkes ile işbirliği yapılabilir görüşü öne çıkmıştır. 20 öğretmen (%18) STK' lardan faydalanabilir görüşünde, 17 öğretmen (% 16) belediye ile işbirliği yapılacağı görüşü, 13 öğretmen (%12) diğer kamu kuruluşları ile işbirliği yapılabilir görüşünde, 11 öğretmen (%10) aileler ile işbirliği görüşünde, 8 öğretmen (%8) diğer kurumlar ile işbirliği yapılabileceği öneri ve görüşlerini sunmuştur.

Tablo 13

İlkokul Öğrencilerinin Ne Hissettiklerine Dair Olumlu Görüş Dağılımı

Olumlu Görüşler	Yüzde
Onları daha iyi anladım	%8
Çok şanslıyız, bizim başımıza da gelebilirdi	%4
Hepimiz engelli adayız	%3

Tablo 13’te yapılan çalışma bitiminde öğrencilerden duygu ve düşüncelerini başat olmayan elleri ile zorlanarak da olsa yazmaları istenmiştir. Öğrencilerden yaklaşık %8’i ‘Onları daha iyi anladım’ derken, % 4’ü çok şanslı olduklarını, % 3’ü ise kendi başlarına da gelebileceğini anladıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğrencinin ‘Onlar, hayatın kötülüklerini görmüyorlar. Şanslılar.’İfadesi de dikkat çekicidir.

Tablo 14

İlkokul Öğrencilerinin Ne Hissettiklerine Dair Olumsuz Görüş Dağılımı

Olumsuz Görüşler	Yüzde
Kötü bir durum	% 25
Engellilerin yaşamları çok zor	% 21
Korkunç bir şey	%3
Okumalarının çok zor olduğunu anladım	%2
Sol elle yazı yazmak zormuş	%1

Tablo 14’te anekdot kayıtlarındaki olumsuz ifadelerle bakıldığında, “Kötü bir durum” (%25) ve “Korkunç bir şey” (%21) görüşleri öne çıkmıştır. Okumalarının çok zor olduğunu anladım, sol elle yazı yazmak zormuş anladım, kötü yanı, baba, anne ne anlama geliyor bilmemeleri görüşlerini de dile getirilen diğer görüşlerdir.

Tablo 15

İlkokul Öğrencilerinin Fiziksel Engele Yönelik Benzetme ve Metaforlarının Dağılımı

Fiziksel Engele Yönelik Benzetme ve Metaforlar	Yüzde
Okulda engelli rampası veya asansörü olmazsa, öğrenme haklarını kaybettiklerini hissederler.	% 16
Elleri olmazsa yazı yazamazlar	% 11
Bölgede, belli bir taşıma sistemi olmazsa, insanlarla bağlantısı kesilir	% 10
Dışarıda uygun ortam olmazsa, evde yalnız ve muhtaç hissederler	% 9
Otobüslerde rampa olmazsa, seyahat özgürlüklerinin kısıtlandığını hissederler	% 7
Engelli lavaboları, engelsizler tarafından kullanılırsa, ihtiyaçlarını gideremezler	% 6

Tablo 15’te ilkokul öğrencilerin fiziksel engele yönelik benzetme ve metaforlarının dağılımına bakıldığında öne çıkan ifadeler; Okulda engelli rampası veya asansörü olmazsa, öğrenme haklarını kaybettiklerini hissederler. Elleri olmazsa yazı yazamazlar. Bölgede, belli bir taşıma sistemi olmazsa, insanlarla bağlantısı kesilir. Dışarıda uygun ortam olmazsa, evde yalnız ve muhtaç hissederler. Otobüslerde rampa olmazsa, seyahat özgürlüklerinin kısıtlandığını hissederler. Engelli lavaboları, engelsizler tarafından kullanılırsa, ihtiyaçlarını gideremezler. Dikkat çeken diğer görüşler olmuştur.

Tablo 16

İlkokul Öğrencilerinin Zihinsel Engele Yönelik Benzetme ve Metaforlarının Dağılımı

Zihinsel Engele Yönelik Benzetme ve Metaforlar	Yüzde
İnsanlar sevgilerini göstermez ise, ilgilenilmediklerini hissederler.	% 12
Kızdırırsak, zararlı olduklarını hissederler	% 12
Oyuna almaz, isek üzgün hissederler	% 11
Aileler araba ile gezmeye giderken, onları götürmez ise terkedilmiş hissederler	% 9
Tek başına bırakılır ise, kötü şeylerin başlarına geleceğini hissederler.	% 8
Kötü davranırsak, dışlanmış hissederler.	% 8
Onlara soru sormazsak, fikir yürütemezler	% 2
Öz-güven verilmezse, çaresiz hissederler.	% 2

Tablo 16’da ilkokul öğrencilerin zihinsel engele yönelik benzetme ve metaforlarının dağılımına bakıldığında öne çıkan ifadeler; İnsanlar sevgilerini göstermez ise, ilgilenilmediklerini hissederler. Kızdırırsak, zararlı olduklarını hissederler gibi engelli bireyi merkeze alan ve empati içeren ifadeler öne çıkmaktadır. Sosyal becerileri temel alan “Oyuna almaz, isek üzgün hissederler” “Tek başına bırakılır ise, kötü şeylerin başlarına geleceğini hissederler.” ve “Aileler araba ile gezmeye giderken, onları götürmez ise terkedilmiş hissederler” gibi görüşlerde önemli bir yer tutmaktadır. İlkokul öğrencilerinin kendi duygularını temele aldıkları; “Kötü davranırsak, dışlanmış hissederler”, “Onlara soru sormazsak, fikir yürütemezler” ve “Öz-güven verilmezse, çaresiz hissederler” gibi görüşleri de vardır.

Tablo 17*İlkokul Öğrencilerinin İşitme ve Görme Engeline Yönelik Benzetme ve Metaforlarının Dağılımı*

İşitme ve Görme Engeline Yönelik Benzetme ve Metaforlar	Yüzde
İşaret dili olmaz ise, olaylardan habersiz hissederler	%8
Arkadaşları konuşurken, ne dediğini anlamadıkları için, kendileriyle alay edildiğini hissederler.	%5
İşitme cihazları olmazsa, öğretmeni ve dersi anlayamazlar.	%4
Sesli trafik ışıkları olmazsa, yollar uzun ve karmaşıklaşır	%3
Özel eğitilmiş, öğretmen ve okullar olmazsa iletişimsiz bir dünya hissederler.	%2

Tablo 17’de işaret dili olmaz ise, olaylardan habersiz hissedecekleri, arkadaşları konuşurken, ne dediğini anlamadıkları için, kendileriyle alay edildiğini hissedecekleri, işitme cihazları olmazsa, öğretmeni ve dersi anlayamayacakları görüşleri birçok öğrenci tarafından ifade edilmiştir. “Özel eğitilmiş, öğretmen ve okullar olmazsa iletişimsiz bir dünya hissederler” görüşü ile yaşlarının çok ötesinde sorun tespit yetenekleri ortaya çıkmaktadır. Bir öğrenci tarafından paylaşılan “Tiyatroya gittik, arkadaşlarım çok eğlendi, ben hiçbir zevk almadım, ben bir işitme engellyim” dikkat çekici ve etkileyici bir görüş de ortaya çıkmıştır

Tablo 18*İlkokul Öğrencilerinin Etkinlikte Öğrendikleri İle İlgili Öz-Değerlendirme Sonuçları Dağılımı*

Bu etkinlik ile öğrendiklerim	Yüzde
İşitme, görme, zihinsel, fiziksel ve disleksi engellerini	%52
Zor bir durum	%40
Dalga geçmemeyi	%22
Yardım etmeliyiz	%20
Saygılı olmayı	%10
İletişim ve empati duymayı	%10
İnsanların engellileri anlamadıklarını	%8
Bazı insanların engelli olduğunu	%6
Doğuştan ya da sonradan engelli olunabildiğini	%6
Sol elle yazı yazmanın zorluğunu	%4
Çok sayıda engel ve engelli varmış	%2
Kör veya sağır dememeyi	%2
Engelli ya da engelsiz ,arkadaşın arkadaş olduğunu	%1
Gülmemeyi	%1

Tablo 18’de öğrenciler işitme, görme, zihinsel, fiziksel ve disleksi gibi bir çok engel grubunu öğrendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca iletişim ve empati duyma, saygılı olma gibi duyuşsal becerilerin geliştiğini ifade eden öğrenci sayısı da çok fazla olmuştur. Kör veya sağır dememeyi, gülmemeyi ve dalga geçmemeyi öğrendiklerini söylerken, zor bir durum olduğu ve insanların, engellileri anlamadıkları gözlemlerini de ifade etmişlerdir. Bir öğrencinin “Engelli ya da engelsiz, arkadaşın arkadaş olduğunu öğrendim” ifadesi bir etkililik göstergesi olmuştur.

Tablo 19

İlkokul Öğrencilerinin Etkinlikte Öğrendiklerini Nerede Kullanacakları İle İlgili Öz-Değerlendirme Sonuçları Dağılımı

Öğrendiklerimi yaşamda nerede kullanacağım.	Yüzde
Sosyal yaşamımda	%21
Engellilerle ortak kullanım alanlarında	%20
Her yerde	%16
Görme engellilere, gönüllü kitap okuyacağım	%16
Birilerine bu konuyu öğretebilirim	%10
Babama, arabayı engelli yerine park ettirmeyeceğim	%2
Sağlığım için Allah'a teşekkür edeceğim	%2
Gözlerimi kapatıp bir gün geçireceğim	%1
Acımayacağım, saygı duyacağım	%1
Sesten rahatsız olursa oradan uzaklaşacağım	%1
Tıp okuyup, bu alanda çalışacağım	%1
Dalga geçilmesini engelleyeceğim	%1

Tablo 19'da etkinlik sonunda uygulanan öz değerlendirme çalışmasında, öğrencilerin bu etkinlik sonucunda öğrendiklerini hayata aktaracaklarına dair dönütler vermeleri gelecek için umut verici düşüncelerin yeşermesine yol açacaktır. Her beş öğrenciden biri öğrendiklerini sosyal yaşamına aktaracağını, engellilerle ortak yaşam alanlarında daha dikkatli davranacağını, her altı öğrenciden biri engellilerle ilgili gönüllülük faaliyetlerine katılacağını yaşamın her alanında bu etkinlikte öğrendiklerinden kullanacaklarının olacağını ifade etmişlerdir. Acımayıp yardımcı olacağım ve tıp fakültesi okuyup engelliler alanında çalışacağını ifade eden görüşlerde dikkat çekicidir.

Tablo 20

İlkokul Öğrencilerinin Etkinlikte Engelli Bireyler İçin Yeni Bir Şey Geliştirme Önerisine Yönelik Öneri Öz-Değerlendirme Sonuçları Dağılımı

Engelliler için yeni bir şey geliştirmek istesem	Yüzde
Görme engellilere gösteren gözlük	%10
İşitme kulaklığı	%9
Her yere rampa ve asansör	%7
İyileştirme makinası	%5
Engelli oyun parkı	%3
Engelliye yardım makinesi	%2
Ayarlı koltuklar	%1
Yeni iş alanları	%1
Şişe kapakları gibi bir proje	%1
Gideceğin yeri söylediğinde götüren sopa	%1
Konuşma cihazı	%1
Onlara ayrılan yerleri işgal edenlere büyük ceza	%1
Görmeyenler için tekerlekli sandalye	%1

Arabalar için sesli uyarı sistemi

%1

Tablo 20’de etkinlik sonunda uygulanan öz değerlendirme çalışmasında öğrencilerce geliştirilmek istenen araç ve gereçler verilmiştir. Görüşlerde hayal güçleri ile ortaya çıkan ürünler kadar, olması gereken ve olmayan birçok materyale de dikkat çekilmiştir. Görme engellilere görmeyi sağlayan gözlük geliştirmenin 67 öğrencinin ortak hayali olması dikkat çekicidir. Ayrıca çevredeki rampa ve asansörlerdeki yetersizliklere çözüm arayışı, oyun alanları inşası ve farklı alanlar için yardım kampanyaları dikkat çeken diğer görüşlerdir.

Tablo 21

İlkokul Öğrencilerinin Etkinlikte Engelli Bireyler İle İlgili Merak Ettiklerini İçeren Öz-Değerlendirme Sonuçları Dağılımı

Engelliler ile ilgili merak ettiklerim	Yüzde
Nasıl engelli oldular?	%32
Topluma nasıl kazandırabiliriz?	%18
Günlük yaşamlarını nasıl sürdürüyorlar?	%16
Görme engelliler, evlerini nasıl buluyor?	%15
Zihin engelliler, ne anlıyor, ne hissediyor?	%8
Görmeyenler nasıl yazı yazıyor?	%5
Duygu ve düşüncelerini?	%1
Bu kadar zorluğa nasıl dayanabiliyorlar?	%1
Tedavileri mümkün mü?	%1

Tablo 21’de uygulanan öz değerlendirme çalışmasında engellilerle ilgili ilkökul öğrencilerinin merak ettikleri konu başlıklarının toplumsal bakışla paralellik gösterdiği görülmektedir. Bireylerin nasıl engelli oldukları, toplumda üstleneceği roller, günlük yaşamdaki zorluklar merak edilen konuların başında gelmektedir. Bazı öğrencilerin engelli bireylerin duygu ve düşüncelerini merak etmesi, bazılarınınza zorluklara nasıl dayandıklarını sorgulaması etkinliğin amaçlanan duyuşsal kazanımlar yönünden faydalı olduğuna dair kanıtlar olarak gösterilebilir.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

İlkokul öğrencilerine uygulanan özel birey farkındalık etkinliklerinin etkililiği ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırma Konya il merkezindeki okullarda gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla yapılan farkındalık etkinliği ile ilgili öğretmenlerin ve öğrencilerin görüş ve önerilerine başvurulmuştur. Bir kişinin hasta olması, kolunun ya da bacağının olmaması, bir şeyleri yapamıyor olması engellilik değildir. Engellilik herhangi bir sağlık problemi ya da engeli olmayan insanların olumsuz tutumlarından kaynaklanan bir durumdur. Engellilik durumu bulunan insanları engelsiz kılabilmek için insanların tutumları olumlu hale getirilebilir. Bu yüzden okullardaki

öğretmenlerin öğrencileriyle farkındalık etkinlikleri yapması engelliliği ortadan kaldıracaktır. Araştırmamızın bulgularına göre öğretmenlerin çoğunluğunun öğrencilerine farkındalık etkinliği yapmadığı görülmüştür. Hâlbuki öğretmenlerin duyuşsal aktivitelerle de destekleyerek öğrencilerine farkındalık etkinlikleri düzenlemesi gerekmektedir.

Diğer bir bulguya göre öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitim kursu ve özel eğitim dersi almadıkları görülmüştür. Oysa bütün öğretmenlerin özel eğitim konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu eksikliğin giderilebilmesi için öğretmenlere zorunlu özel eğitim kursları verilebilir. Öğretmenlerin bir kısmının (%40) sınıfında kaynaştırma öğrencisinin bulunması yeterli farkındalık ve uyum etkinlikleri yapmadıkları bulgusu zorunlu özel eğitim kursunu daha da önemli hale getirmektedir. Babaođlan ve Yılmaz'ın (2010) yaptıkları çalışma bu sonuçları destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin tamamının farkındalık etkinliklerinin gerekli olduğunu söylemeleri özel bireylere karşı tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir. Nalbant, (2018); Baykan, Naçar, Şenol ve Çetinkaya (2018); Altıparmak ve Sarı (2012) yaptıkları çalışmaların sonucunda engelliliğe karşı olumlu tutumların ortaya çıkması çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda 3 Aralık dünya engelliler gününde engelli misafirlerin ağırlandabileceği (Başarı hikâyeleri), film ve tiyatro gösterilerinin olabileceği topluma açık alanlarda empati etkinliklerinin yapılabileceği ve aile eğitimlerinin yapılabileceği gerekliliği ortaya çıkmıştır. Görüşlerine başvuru alan öğretmenler okullarla, Sivil Toplum Kuruluşlarıyla, belediyelerle ve diğer kamu kuruluşları ile işbirliği yapılarak çocuklara engelli farkındalığının kazandırılabilceğini belirtmişlerdir. Bu durum resmi kurum ve kuruluşların da etkinlik geliştirerek farkındalığın artmasına ve engelli bireylerin mutluluklarına katkıda bulunabileceklerini göstermektedir.

Görüşülen öğretmenlerin “3 Aralıkta Başlayıp Hiç Aralık Kalmayınca Kadar” etkinliğine ilişkin görüş ve eleştirilerine bakıldığında bu tür etkinliklerin güzel ve yararlı olduğunu daha da yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Araştırmanın katılımcılarından ilkököl öğrencileri işitme, görme, zihinsel, fiziksel ve disleksi engelli bireyleri daha iyi anladıklarını, böyle bir durumun kendi başlarına da gelebileceğini, bundan sonra engellilere karşı yardımcı olacaklarını ve onlarla dalga geçilmemesi gerektiğini öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu sayede öğrenciler farklı engel türlerinin farkına varmışlardır. Farklı engel türlerini tanıyan öğrenciler onlara karşı nasıl davranılması gerektiğini öğrenmişler ve onlar için neler yapılması gerektiği ile ilgili fikirler üretebilmişlerdir. Bu durum yapılan farkındalık etkinliğinin etkili olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucuna dayalı olarak ortaya çıkan öneriler aşağıda listelenmiştir.

- ✓ Son yıllardaki yükseköğretimde özel eğitim derslerinin eğitim fakültelerinde zorunlu hale gelmesi ve Milli Eğitim bünyesinde çalışan öğretmenlerin yaş ve kıdem olarak heterojen olması nedeniyle öğretmenler arasında çoğunluk oluşturabilecek sayılara henüz ulaşamamıştır. Bu nedenle henüz eğitim almamış öğretmenlere zorunlu özel eğitim kursu verilebilir.
- ✓ Sosyal yaşam alanlarında formal eğitim çalışmaları dışında da engelli farkındalık etkinlikleri düzenlenebilir. Örneğin, belediyelerce engellilik simülatörü oluşturulabilir.
- ✓ Oyun ve fizik etkinlikleri dersinde her hafta bir uzvumuzu kullanmadan oyunlar oynanabilir.
- ✓ ‘Ben ve Diğerleri’ teması ile yeni bir ders oluşturma önerisi program hazırlamakta yetkili makamlara ulaştırılabilir (Arslantaş, 2015).
- ✓ Bilişsel ve akademik öğrenme alanlarına yönelik faaliyetler, duyuşsal aktiviteler ile desteklendiğinde daha etkili ve kalıcı öğrenmelere sebep olmaktadır. Kitaplarda ve akademik metinlerde çokça yer bulan bu ve benzeri içerikli etkinlikler, sınıf içi etkinliklerin doğru ve tam olarak kullanılması ile etkililik kazanacaktır. Bazen çok basit gibi görünen ama uygulanmayan birçok etkinlik, istendik bir süreç içerisinde uygulandığında tahmin edilenin de üstünde sonuçlar ortaya çıkarabilir.
- ✓ Çalışma sonucunda görülmektedir ki, İlkokul öğrencileri tüm engel grupları için tek tip ve klişe bir bakış açısına sahip olmanın ötesinde, her engel grubu için duygu ve düşüncelerini farklılaştırabilmektedir. Fiziksel engelde ilişkilendirmenin çevresel koşullara odaklandığını görürken, zihinsel engelde duygusal özelliklerle ilişkilendirmeler, işitme ve görmede teknoloji ve yaratıcı fikir ilişkilendirmeleri öne çıkmaktadır.
- ✓ Bu çalışma engel türlerine göre farkındalık sağlamada etkili olmuştur. Öğrenciler birçok engel türünün farkına vardıklarını ifade ederek, yetişkinler için bile somutlaşmayan birçok kavramı etkinlik sonu dokümanlarda yerli yerinde kullandıkları görülmektedir.

Kaynaklar

Akçamete, G. (2009). Özel Gereksinimi Olan Çocuklar. (Editör: Gönül Akçamete) Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim. Ankara: Kök Yayıncılık.

Altıparmak, S., & Sari, H. Y. (2012). Manisa İlinde Engelli Bireylere Karşı Toplumsal Tutum. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(2).

Arslantaş, S. (2015).5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde İşe Koşulan Kendini İzleme Stratejilerinin, Kendini İzleme, Özdüzenleme ve Akademik Başarı Düzeylerine Etkisi. Konya: NEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

- Babaoğlu, E., & Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(2), 345-354.
- Baykan, Z., Naçar, M., Şenol, V., & Çetinkaya, F. (2018). Erciyes Üniversitesi Akademik Personelinde Engellilik Farkındalığı. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 11(1), 50-61.
- Birleşmiş Milletler. (1992). http://adaram.meb.k12.tr/tema/gorme_engelli_detay.php?KATEGORINO=1497309
- Birleşmiş Milletler 'in, 10 Kasım 2011 tarihli kararı.<http://www.milliyet.com.tr/21-mart-dunya-down-sendromu-gunu-pembenar-yazardetay-aile-1682565>
- Çitil, M. (2012). Yasalar ve Özel Eğitim. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Dillenburger, K., Jordan, J.A. & McKerr, L. (2013). Autism Spectrum Disorder: Public Awareness and Attitudes. Research Update. Belfast: Access, Research, Knowledge (ARK)
- Gliner, J. A., Morgan, G. A., & Leech, N. L. (2015). Uygulamada Araştırma Yöntemleri Desen ve Analizi Bütünleştiren Yaklaşım. (Çev. Ed: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- <https://www.bolgegundem.com/down-sendromu-gunu-neden-21-mart-tarihinde-kutlaniyor-782226h.htm> (Erişim Tarihi: 07.12.2019).
- MEB. (2016). <http://orgm.meb.gov.tr/www/2-nisan-dunya-otizm-farkindalik-gunu/icerik/197>
- Nalbant, S. (2018). Spor Yoluyla Farkındalık Gelişimi Etkinliğinin Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutuma Etkisi. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 8(1), 24-36.
- Olçay Gül, S. (2012). Engellilere Yönelik Tutumlar. (Editör: İbrahim Halil Diken). Engellilere Yönelik Tutumlar. Ankara: Vize Yayıncılık.

Öztuna Kaplan, A. (2013). Durum Çalışması. (Editör: Savaş Baştürk). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Vize Yayıncılık.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yiğit, B. (2013). Bilimsel Araştırmanın Temelleri. (Editör: Savaş Baştürk). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Vize Yayıncılık.

Extended Abstract

Purpose: The aim of this research is to determine the opinions of teachers and students about the effectiveness of special individual awareness activities applied to primary school students within the scope of December 3rd World Day of Persons with Disabilities Awareness activities.

Results: It was observed that most of the teachers did not do awareness activities for their students. It was observed that most of the teachers did not take special education courses and special education courses. The fact that all of the teachers said that awareness activities are necessary shows that their attitudes towards private individuals are positive. The necessity of hosting disabled guests (success stories), film and theater performances, empathy activities and family trainings has emerged on the 3rd December, the world day of the disabled. The teachers, whose opinions were consulted, stated that by collaborating with schools, non-governmental organizations, municipalities and other public institutions, children can gain awareness of disabilities. It was stated by the teachers that such activities are nice and useful and should be made more widespread. Among the participants of the study, elementary school students stated that they better understand individuals with hearing, visual, mental, physical and dyslexia disabilities, that such a situation can happen on their own, and that they will help people with disabilities from now on and that they should not be ridiculed.

Discussion: People's attitudes can be made positive in order to make people with disabilities unimpeded. Therefore, teachers in schools to do awareness activities with their students can eliminate disability. According to the findings of our study, it was observed that most of the teachers did not do awareness activities for their students. However, teachers should organize awareness activities for their students by supporting them with affective activities. According to another finding, it was observed that most of the teachers did not take special education courses and special education

courses. However, all teachers must have knowledge about special education. Compulsory special education courses can be given to teachers to make up for this deficiency. The fact that all of the teachers said that awareness activities are necessary shows that their attitudes towards private individuals are positive. The teachers, whose opinions were consulted, stated that by collaborating with schools, non-governmental organizations, municipalities and other public institutions, children can gain awareness of disabilities. This shows that official institutions and organizations can also contribute to the increase of awareness and happiness of disabled individuals by improving efficiency. Among the participants of the study, elementary school students stated that they better understand individuals with hearing, visual, mental, physical and dyslexia disabilities, that such a situation can happen on their own, and that they will help people with disabilities from now on and that they should not be ridiculed. In this way, the students realized different types of disabilities. Students who knew different types of disabilities learned how to behave towards them and were able to generate ideas about what should be done for them. This situation shows that the awareness activity made is effective.

Conclusion: Compulsory special education courses can be given to teachers who have not yet been trained. Disability awareness activities can also be organized in social life areas other than formal education activities. For example, a disability simulator can be created by municipalities. In the game and physics activities lesson, games can be played every week without using a limb. Primary school students can differentiate their feelings and thoughts for each disability group, beyond having a uniform and cliché perspective for all disability groups. This study was effective in raising awareness according to the types of disability. By expressing that they are aware of many types of disabilities, it is seen that they use many concepts that are not concrete even for adults, in the documents at the end of the activity.